

NIEUWE UITGAVEN

BFVW in vogelvlucht en perspectief

In 1997 bestond de Bond van Friese Vogelbeschermingswachten (BFVW) 50 jaar; een organisatie die misschien wel dieper geworteld is in de Friese cultuur dan welke andere provinciale organisatie dan ook. Reden te meer voor Sake Roodbergen om de geschiedenis van de Bond uitvoerig te beschrijven. Daar stak hij uiteindelijk vier jaar in! Eerder schreef Roodbergen 'Kievit tussen pet en wet', wat volledig in het teken van 'it aaisykjen' stond. Daarnaast is de schrijver bekend van zijn stellingname rond de traditie van het kievitseieren zoeken in de Leeuwarder Courant.

Al in het brede, soms wat omslachtige uitlichten van de achtergrond en het ontstaan van de BFVW, vormt het eierzoeke ook in dit boek de rode draad. In de volgende hoofdstukken wordt alles wat de BFVW op haar pad tegenkwam en tegenkomt (een tamelijk onsamenhangend geheel), in het licht van deze traditie en de strijd ter behoud daarvan belicht. Daarmee wordt die rode draad erg dik en worden de uiteenlopende thema's nogal eenzijdig belicht. Dat zorgt al met al voor een wat nare ondertoon en menige organisatie wordt tekort gedaan, inclusief de BFVW zelf. Zo worden de wetlandwachten van Vogelbescherming Nederland bijvoorbeeld 'vooruitgeschoven posten' genoemd, waarvan geen enkele aangesloten is bij een BFVW-wacht. Ten eerste is dat onjuist, maar bovendien zou je ook waardering kunnen uitspreken voor deze vrijwilligers omdat zij dikke bestemmingsplannen doorspitten en moeizame procedures opstarten ter bescherming van onze natte natuurgebieden. Op een soortgelijke, negatieve wijze worden ook natuurbeschermingsorganisaties, Leeuwarder Courant, FFF, Vogelbescherming Nederland, ganzengedooogebieden, vossen en wat al niet meer belicht. Natuurontwikkeling wordt afgedaan als een nieuwe trend, maar dat verschillende natuurontwikkelingsprojecten in Fryslân een impuls voor weidevogels betekenen, wordt niet genoemd. Opvallend is ook dat het Weidevogelmeetnet (WMF) niet bij naam wordt genoemd, terwijl dit voor driekwart uit BFVW-ers bestaat. De verbreding van activiteiten binnen vogelwachten onder impulsen van SOVON, WMF en Werkgroep Roofvogels Nederland wordt besempeld als 'uitholling en versnippering', terwijl dat mijns inziens eerder verdieping en verbreding is. Zo gaat er ook weinig aandacht uit naar 'nieuwe' activiteiten van wachten. Het vele werk dat verschillende wachten in het zuidwesten van Fryslân aan roofvogelinventarisatie doen, komt bijvoorbeeld niet aan bod, terwijl dit een belangrijk aandeel vormt in het landelijke roofvogelonderzoek.

Het boek is daarmee niet zozeer een boek over de BFVW geworden, maar geeft meer weer hoe de schrijver de BFVW ziet. Daarmee wordt een unieke organisatie uiteindelijk tekort gedaan en is het boek naar mijn gevoel weinig inspirerend voor jonge vogelaars die de Friese weidevogelbescherming zo hard nodig heeft. Jammer, een gemiste kans.

De 'Twirre' komt niet eens aan bod terwijl het Douwe van der Ploeg was, één van de oprichters van de BFVW, die in 'Twirre' het eierzoeke een aflopende zaak noemde. Dat was toch een vermelding waard geweest.

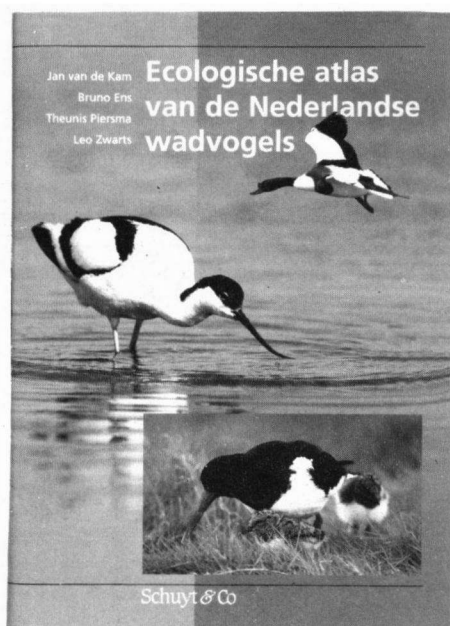
Sake P. Roodbergen, 1999. B.F.V.W. in vogelvlucht en perspectief. Uitgave BFVW, ISBN 90 9013219 8. Formaat 17x24 cm, gebonden met kleurenfoto's, tekeningen en afbeeldingen, 291 pagina's. Prijs: f 15,00. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Romke Kleefstra

Ecologische atlas van de Nederlandse wadvogels

Veel woorden hoeven niet vuil gemaakt te worden aan dit werk. Na de ecologische atlassen van de Dagvlinders van Noordwest-Europa, de Nederlandse roofvogels en de Nederlandse weidevogels is er nu ook die van de Nederlandse wadvogels. In het prachtig geïllustreerde boek (vakwerk van uitgever Schuyt & Co) gaat met name aandacht uit naar steltlopers en het wadgebied van Noordwest-Europa. Inleidend worden hoofdstukken besteed aan het getijdenlandschap, de bewegingen en bodemgesteldheid daarvan, en worden door middel van een portrettengalerij de soorten en ondersoorten wadvogels uitgelicht. Daarna kan de lezer zich verdiepen in vier hoofdstukken, opgedeeld in trek, voedsel, voortplanting en aantallen wadvogels.

De grote winst die hierin doordrenkt zit, is de onuitputtelijke kennis van schrijvers als Piersma, befaamde onder zoekers in wadgebieden, en de veldervaring die hieruit spreekt. Bovendien is deze kennis beschreven in 'gewone mensentaal', waarmee het samengebrachte materiaal van tamelijk droge (Ardea)kost naar een voor breed publiek aantrekkelijk, leesbaar geheel is

gebracht. Dit feestmaal wordt afgerond met uiterst fraaie foto's van Jan van de Kam. Overigens is ook het kaartmateriaal subliem. De Ecologische atlas van de Nederlandse wadvogels belicht een uniek gebied en de minstens zo unieke vogelbevolking daarvan. Daaruit spreekt ook het belang van onderzoek naar en bescherming van de wadgebieden en haar vogels, zoals het belang van monitoring van wadvogels op internationaal niveau. Daarmee doet dit boekwerk recht aan de Wadden en is 'uniek' een term die in mij opkomt om de kwaliteit van deze atlas in één woord uit te drukken. Alweer een atlas die inspireert het veld in te trekken en om samen met de Wadvogelwerkgroep FFF bij 't Noorderleeg de dijk op te sjouwen en te tellen. Kopen dus!

Jan van de Kam, Bruno Ens, Theunis Piersma en Leo Zwarts, 1999. Ecologische atlas van de Nederlandse wadvogels. Uitgave Schuyt & Co Uitgevers i.s.m. Vogelbescherming Nederland, ISBN 90 6097 509 x. Formaat 21x29,5 cm, gebonden met kleurenfoto's, verspreidingskaarten en grafieken, 368 pagina's. Prijs: f 98,50. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Romke Kleefstra

Beheer van bosranden

Veel van onze bossen kennen een scherpe scheiding tussen opgaand bos en aangrenzend landbouwgebied. Van een natuurlijke overgang is vaak geen sprake. Daarnaast zijn door onder meer intensivering van het grondgebruik boerengeriefbosjes, houtsingels en heggen, waarin voortdurend op kleine schaal gekapt werd en waar zodoende een landschap met een scala aan overgangen ontstond, voor een groot deel verdwenen. Deze uitgave van de KNNV belicht het belang van bosranden, onderverdeeld in bos op zandgrond, bos op klei en leem en moerasbos. In het boek wordt rijkelijk gestrooid met allerlei prachtige soorten insecten, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels die in dergelijke bosranden verwacht kunnen worden. Daarbij worden bosranden opgedeeld in een zoom (hoge kruiden), een mantel (struiken) en een overgang van mantel naar bos (opgaand struweel en bomen). Het ontwerp, de aanleg en het beheer van bosranden worden voor iedereen leesbaar per bostype uitgelicht met overzichtelijke tabellen, situatieschetsen en foto's.

Toch lijkt het boek hier ook te kort te schieten. Hoewel de teksten over planten goed doorwrocht lijken, zijn die over de andere biologische groepen niet altijd juist of volledig. Zo weten we in Fryslân inmiddels dat Steenmarters en zelfs Boomkruipers zeker ook in moerasbossen voorkomen, met de Alde Feanen als levende bewijs; hetzelfde geldt voor de Wezel. Wat vlinders betreft is het zeker niet zo dat het Bont zandoogje niet in moerasbossen voorkomt (getuige talrijke waarnemingen uit Alde Feanen, Easterskar, De Deelen en andere moerasgebieden) en de Gehakelde aurelia wordt zeker ook regelmatig waargenomen in bossen op zandgrond. Bovendien lijkt het boekje duidelijk geënt te zijn op waarnemingen en ervaringen uit het zuiden van het land. Van enig regionaal onderscheid is in de tekst geen sprake. Kortom: een handzaam en plezierig boekje met leuke tips voor de aanleg en het beheer van bosranden, maar hier en daar schiet het (vooral voor de ingewijden onder ons) dus ook wat te kort.

A.H.F. Stortelder, K.W. van Dort, J.H.J. Schaminée en N.A.C. Smits, 1999. Beheer van bosranden, van scherpe grens naar soortenrijke gradiënt. Uitgave KNNV Uitgeverij, ISBN 90 5011 130 0. Formaat 17x24 cm, gebonden met kleurenfoto's en tekeningen, 88 pagina's. Prijs f 26,95. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Sietske Rintjema

Veldgids diersporen

Veel dieren, en vooral zoogdieren, leiden een teruggetrokken en verscholen bestaan. Diersporen vertellen veel over de leefwijze van een dier: hoe gebruikt het zijn terrein, hoe bouwt het zijn nest, hoe vergaart het welk voedsel, enzovoorts. Met deze, overigens zeer uitgebreide, veldgids komt de nieuwsgierige speurder veel interessante informatie te weten over diersporen in West-Europa. De gids biedt een praktisch hulpmiddel in het veld en helpt zowel de beginnende als de meer ervaren sporenzoeker bij de herkenning en determinatie van sporen. Op ruim 400 pagina's beschrijft Annemarie van Diepenbeek (de grootste deskundige in Nederland op dit gebied) de verschillende sporentypen van 103 vogelsoorten, 81 zoogdieren en enkele soorten amfibieën en reptielen. Hierbij komen onder meer voetafdrukken, uitwerpselen, prooiresten, braakballen, haren, veren, nesten, veeg-, wroet-, krab-, vraat- en piksporen aan de orde. Honderden kleurenfoto's en tekeningen van natuurlijke situaties vergemakkelijken het herkennen van de diersporen. Op die manier wordt de lezer een zo goed mogelijk zoekbeeld aangereikt, waarbij voornamelijk uitgegaan wordt van sneeuwvrije omstandigheden. In de inleidende teksten staat nuttige ecologische informatie die verband houdt met diersporen.

Daarnaast bewijst de gids haar waarde in de determinatiesleutels en de veelal uitgebreide en nauwkeurige beschrijvingen. De moeilijke sporen krijgen extra aandacht om verwarring te voorkomen. De Veldgids Diersporen is bedoeld als handreiking voor iedere geïnteresseerde (wandelende) natuurliefhebber, voor terreinbeheerders en voor beginnende en meer ervaren sporenzoekers. De geboden informatie draagt bovendien bij aan onze kennis van de verspreiding van soorten.

M.A.J. van Diepenbeek, 1999. Veldgids nr. 12: Veldgids Diersporen. Uitgave KNNV Uitgeverij, ISBN 90 5011 114 9. Formaat 12x21 cm, gebonden met kleurenfoto's en tekeningen, 404 pagina's. Prijs f 59,95. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Karin Uilhoorn